

DOI 10.31651/2524-2660-2022-3-39-45

ORCID 0000-0002-0708-9859

МЕЛЬНИЧЕНКО Сергій Васильович

старший викладач кафедри бронетанкової техніки,
Військова академія (м. Одеса)
e-mail: xba67@ukr.net

ORCID 0000-0003-4523-8015

ОВЧИННИК Володимир Анатолійович

викладач кафедри бронетанкової техніки,
Військова академія (м. Одеса)
e-mail: voldemarovchinnik@yahoo.com

ORCID 0000-0001-8005-3265

ГУДАЛЬ Сергій Антонович

викладач кафедри бронетанкової техніки,
Військова академія (м. Одеса)
e-mail: SergiyAntonovuch@gmail.com

УДК 355.235.018.8(045)

**ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВІЙСЬКОВИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
У СИСТЕМІ ВВНЗ**

Аналізуються перспективи підготовки фахівців військових спеціальностей у системі вищих військових навчальних закладів, на основі теоретичного дослідження проблем військової освіти в Україні.

Розглядаються проблеми підготовки фахівців військових спеціальностей через призму досвіду АТО, ООС та під час бойових дій. Визначено чинники опору оновленню та інноваціям у системі підготовки військових фахівців вищих військових навчальних закладів.

Охарактеризовано основні чинники уточнення вимог до професійної підготовки військових фахівців, серед них: а) активізація наукових досліджень у напрямку вивчення бойової та

повсякденної діяльності підрозділів ЗСУ; б) збільшення кількості навчальних годин та ресурсного забезпечення для практичних занять; в) поява суспільного запиту на формування у фахівця: лідерських якостей, уміння працювати в команді, розвинених навичок протидії інформаційно-психологічному впливу, вміння налагоджувати комунікацію та військово-цивільну співпрацю.

Дано характеристику перспективам удосконалення підготовки фахівців у вищих військових навчальних закладах, зокрема: застосування в освітньому процесі інформаційних технологій; розвиток компетенцій поведінки з озброєнням та військовою технікою; розвиток

особистісно-професійних якостей молодого офіцера (лідерства, комунікативних здібностей, морально-психологічної підготовки).

Ключові слова: *військова освіта; підготовка молодшого офіцерського складу; вищі військові навчальні заклади; інформаційні технології в освіті; військово-цивільне співробітництво.*

Постановка проблеми. Події останнього десятиріччя у внутрішньо- та зовнішньополітичному житті України спричинили масштабні та невідворотні зміни в усіх сферах функціонування держави. У світлі посягань Російської Федерації на територіальну цілісність та державний суверенітет України, Збройні Сили України (далі – ЗСУ) перебувають в епіцентрі цих змін. Відповідь потужному супротивнику та підвищення обороноздатності держави зумовили мобілізацію військового потенціалу та проведення модернізації армії. Ресурсне забезпечення цих змін, у свою чергу, опирається на інші сфери життєдіяльності держави, провідна роль серед яких належить системі вищої військової освіти.

Від якості бойової підготовки молодших офіцерів залежить ефективність підрозділів на тактичному рівні; від їх навичок поведінки з озброєнням та військовою технікою – людський та матеріальний вимір втрат під час бойових дій; від розвиненості особистісно-професійних якостей молодих офіцерів залежать уміння мотивувати підлеглих, протидіяти інформаційно-психологічним впливам противника, ефективно комунікувати із оточенням, тощо. Ці та інші професійні якості набувають особливого значення в умовах поточної війни.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Виклики гібридної війни стали значним поштовхом для розвитку сучасної військової науки в Україні. Багатоаспектність проблематики підготовки фахівців у навчальному середовищі вищих військових навчальних закладів (далі – ВВНЗ) підкреслює наявність численних галузевих досліджень, які розкривають ті чи інші аспекти підготовки фахівців у працях таких дослідників як І. Баркатов, О. Білобородов, А. Дерев'янчук, Н. Козир, Л. Новосад, В. Тюрін, Д. Чопа, В. Фарафонов та інших. Цим зумовлена необхідність в узагальненні накопиченого матеріалу та у характеристиці головних тенденцій військової освіти в Україні.

Метою статті є характеристика перспектив підготовки фахівців військових спеціальностей у системі ВВНЗ, на основі теоретичного дослідження проблем військової

освіти в Україні. Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань:

– характеристику прогалін у професійній готовності фахівців, які виявили себе на початку російсько-українського збройного конфлікту у Донецькій та Луганській областях;

– визначення чинників, які зумовлюють внутрішній спротив заходам із модернізації та оновлення системи підготовки військових фахівців у ВВНЗ;

– характеристику перспектив удосконалення підготовки фахівців у ВВНЗ, зокрема: застосування в освітньому процесі інформаційних технологій; розвиток компетенції поведінки з озброєнням та військовою технікою; розвиток особистісно-професійних якостей молодого офіцера – лідерства, комунікативних здібностей, морально-психологічної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Набутий Збройними силами України (далі – ЗСУ) досвід участі в антитерористичній операції (далі – АТО), операції об'єднаних сил (далі – ООС) та під час ведення бойових дій виявив ряд прогалін у системі підготовки офіцерського складу у багатьох аспектах.

Разом із необхідністю подолання вищезазначених проблем інституційний дизайн реформи військової освіти було окреслено курсом на інтеграцію із безпековим середовищем країн Європи та НАТО. Це прагнення було легітимізовано змінами до абзацу п'ятого преамбули Конституції України, прийнятими парламентом у 2019 році [1]. Втілення у життя цих змін поставило необхідність: а) перетворення безпекових та оборонних систем в Україні для їх сумісності із структурами країн-членів Альянсу; б) оновлення програм та змісту підготовки молодших офіцерів на основі стандартів європейської військової освіти.

Як кожній складній системі військовій освіті притаманні специфічні динамічні процеси, які зумовлюють виникнення внутрішньо-організаційного опору інноваціям [2, с. 9–10; 3, с. 155–167].

Дослідники інноваційного розвитку системи військової освіти використовують декілька класифікаційних категорій для дослідження джерел цих конфліктів. У першу чергу, розглядають вплив агентів зовнішнього (інституційного) та внутрішнього (функціонування закладу військової освіти) середовища [4, с. 175–176; 5, с. 43–44].

На інституційному рівні актуалізується проблематика: а) співіснування, гармонізації та взаємодії систем військової та цивільної освіти; б) самореалізації курсантів та військових фахівців у професійному, соціальному, науково-освітньому просторі; державної політики у сфері військової освіти (вираженої через управління мережею ВВНЗ, розміщенням державного замовлення на підготовку фахівців у ЗСУ, тощо).

На рівні внутрішнього середовища ВВНЗ досліджуються перешкоди, що виникають у процесі функціонування закладу та управління ним. Особливо наголошується на таких суперечностях внутрішнього впливу:

- зниження мотивації та активності постійного і змінного складу на всіх рівнях навчальної, методичної, наукової, повсякденної діяльності;

- відсутність системних засад у проектуванні та реалізації компетентнісної моделі військового фахівця за обраною спеціальністю (спеціалізацією);

- орієнтованість навчальних дисциплін на застарілі зразки озброєння, військової техніки, бойового застосування, що не відповідають сучасному стану військово-технічної науки та практики;

- невідповідність застосовуваних технологій навчання вимогам формування та розвитку у військових фахівців компетентностей, системних знань, умінь, навичок;

- низька об'єктивність оцінювання знань, умінь, навичок курсантів;

- зниження в діяльності науково-педагогічних працівників рівня навчально-методичної, наукової роботи;

- порівняно низький рівень організації військово-освітнього процесу, його інформаційного, науково-методичного, матеріального-технічного забезпечення [5, с. 43–44].

За природою виникнення чинники опору нововведенням поділяють на чинники: а) фінансового та ресурсного забезпечення; б) законодавчого та нормативного регулювання; в) якості управління ВВНЗ; г) розвитку та виховання особистості у навчальному процесі. Подолання впливу окремих чинників не потребує додаткових ресурсів і здійснюється самими учасниками навчального процесу (або суб'єктів управління ним) під час виконання функціональних завдань, шляхом впровадження заходів із підвищення виконавської дисципліни, через формування мотивації для професійно-

го зростання, тощо. Водночас, поява нових чинників опору є закономірною та зумовлена природою процесу розвитку. На думку дослідників, подолання нових супутніх викликів і є тією рушійною силою, яка стимулює систему військової освіти до неперервного та динамічного розвитку на сьогодні та у майбутньому [5, с. 43–44].

Порівняльний аналіз виявлених проблем професійної готовності молодших офіцерів та чинників внутрішньосистемних конфліктів у навчальному процесі дозволяє виявити та характеризувати основні чинники уточнення вимог до професійної підготовки військових фахівців у ВВНЗ. Ці вимоги взаємно зумовлені та узгоджуються у зв'язку з *метою реформування військової освіти* – забезпечення своєчасного врахування запиту суспільства та потреб оборони у формуванні певних видів професійної компетентності військового фахівця. Такими чинниками є наступні:

- активізація наукових досліджень у напрямку вивчення бойової та повсякденної діяльності підрозділів ЗСУ-учасників бойових дій з метою виявлення напрямків доповнення, коригування методології та змісту підготовки фахівців у ВВНЗ;

- збільшення кількості навчальних годин та ресурсного забезпечення для практичних занять із військовою технікою та озброєнням;

- збільшення годин занять, які проводяться військовослужбовцями-учасниками бойових дій;

- розширення співпраці українських ВВНЗ із освітніми закладами держав-учасниць ЄС та НАТО;

- поява суспільного запиту на формування у фахівця лідерських якостей, умінь працювати в команді, розвинених навичок протидії інформаційно-психологічному впливу, вміння налагоджувати комунікацію та військово-цивільну співпрацю.

Огляд механізмів формування компетентностей у структурі професійної готовності військових фахівців виходить за межі даного дослідження, тож зосереджуємо увагу на напрямках, які, на нашу думку, визначатимуть зміст розвитку військової освіти на найближчі роки.

Чільне місце тут належить застосуванню у навчальному процесі ВВНЗ інформаційних технологій. Наукові дослідження останніх років показують їх ефективність для розвитку навичок планування та тактики підрозділів [6, с. 7–11; 7, с. 103–108;

8], формування практичних навичок із військово-технічних дисциплін [9, с. 151–154; 10, с. 127–134], дистанційної освіти, контролю знань, організації спільної роботи над навчальними кейсами [11, с. 97–100] та ін.

Загалом інформатизація військової освіти створює нові можливості для оновлення методології викладацької та змісту навчальних програм, забезпечуючи:

- індивідуалізацію навчання;
- забезпечення доступу до навчальних матеріалів в умовах інтеграції освітнього процесу з повсякденною та бойовою діяльністю військ;
- можливість продовження військової освіти без відриву від місця проходження служби, тощо [12].

Формування системи комплексного інформаційного забезпечення військово-освітнього процесу переслідує мету підвищення якості теоретичної та практичної підготовки військових фахівців. Вважаємо, що провідна роль у досягненні цієї мети належить таким навчальним технологіям.

1. Ігрове моделювання завдань бойової та повсякденної діяльності (кейс-метод) дозволяє курсантам ознайомлюватися із типовими ситуаціями діяльності військових фахівців, та в ігровій формі опанувати і перевіряти необхідні для виконання функціональних обов'язків знання, навички та вміння. Одним із прикладів таких технологій є «Пакет інтерактивних тривимірних візуалізацій бойових та навчальних епізодів», призначений для створення і демонстрації інтерактивних тривимірних візуалізацій дій підрозділів. На думку розробників програмного комплексу, він може використовуватися для відображення епізодів бойових дій із подальшим створенням навчальних кейсів на їх основі для занять тактико-спеціальних дисциплін. Відповідно до загальних вимог такий кейс може містити: опис положення та сили сторін на момент бою, опис порядку дій сторін; інтерактивну тривимірну візуалізацію місцевості, сторін та порядку дій; результати фахового аналізу бою (навчальний матеріал); набір можливих, але не здійснених, варіантів розвитку подій, питання для обговорення (методичні рекомендації для викладача); завдання для слухачів [13, с. 20].

2. Інформаційні системи дистанційного навчання дозволяють набувати теоретичних знань та практичних вмінь з військово-технічних та інших навчальних дисциплін ВВНЗ при умові відсутності навчальних

зразків озброєння та техніки, перебування курсанта поза межами навчального закладу, тощо. Повнота засвоєння навчальної програми забезпечується доступністю спеціальних навчальних матеріалів у текстовому або презентаційному вигляді, а також контрольних тестів, питань для перевірки засвоєння матеріалу. «З метою заохочення та мотивації засвоєння навчального контенту автори ввели кросворди, філворди та інші матеріали, що знімають загальні напруження, в той же час, спонукають до подальшого вивчення, викликаючи інтерес» [10, с. 133].

3. Мультимедійні віртуальні тренажери дозволяють сформувати практичні навички поведінки із військовою технікою та озброєнням у віртуальному середовищі. Функціонально такі тренажери є комплексами апаратних засобів, технологій, моделей, програмних рішень, інформаційних ресурсів, методик, які використовуються для моделювання різноманітних сценаріїв застосування військової техніки та озброєння, автоматизації отримання аналітичних та експертних оцінок якості виконання бойових завдань при оцінці підготовки екіпажів (підрозділів) [14, с. 125].

4. Сучасні інноваційні системи перевірки знань, умінь та навичок є ефективнішими за традиційні, оскільки інтегрують у собі не лише комплекс оцінювання, але модуль повторення навчального матеріалу. Під час проходження навчальних тестів для користувача системи виводиться частина навчального матеріалу, яка пов'язана із контрольними запитаннями. Таким чином, процедура перевірки не лише виявляє дійсний рівень систематичних знань курсанта, але й сприяє кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу.

Розвиток особистісних професійних якостей молодого офіцера в умовах сьогодення є чи не найважливішим завданням системи військової освіти. Досвід реальних бойових дій виявив, що «найбільш проблемною є тактична ланка військового управління, оскільки переважна більшість молодих командирів уникає персональної відповідальності» [15, с. 25]. Така професійна позиція молодих фахівців суттєво знижують боєздатність та ефективність дій підрозділів під їх командуванням.

З огляду на це є гостра потреба в офіцерських кадрах із розвиненими лідерськими якостями. Лише такі командири спроможні ефективно організувати та мотивувати підлеглий особовий склад для виконання завдань за призначенням, очо-

лювати його і вести за собою, виявляючи при цьому відповідальність, впевненість, волю, характер [15, с. 25].

В умовах гібридної війни є надзвичайно актуальним уміння протидіяти інформаційно-психологічним впливам противника та нівелювати їх вплив на моральний стан підлеглих та власний. Компетентність фахівця у цій сфері включає вміння виявляти ознаки інформаційно-психологічних впливів та формувати психологічний захист від них. Вона передбачає розвиненість таких морально-психологічних якостей як: сформована ціннісно-мотиваційна система; патріотизм; особиста вмотивованість до проходження військової служби; почуття відповідальності за психологічну атмосферу серед підлеглих та інших офіцерів; розвинені вольові та інтелектуальні якості; здатність до емпатії; розвинені комунікативні навички.

Досвід гібридної війни переконливо засвідчив потребу в організації співробітництва між залученими до бойових дій підрозділами та місцевим населенням (цивільно-військового співробітництва). Основною метою такої співпраці є створення сприятливих умов для виконання покладених на збройні сили завдань за призначенням, а також недопущення перешкоджання цій діяльності з боку місцевого населення у районах постійної дислокації військових частин і підрозділів, проведення військових операцій, на шляхах переміщення військ (сил) і під час запровадження заходів правового режиму надзвичайного та воєнного стану, шляхом реалізації заходів ЦВС, спрямованих на формування позитивного іміджу ЗС, пошук ефективних форм взаємодії із цивільним населенням, а також мінімізацію негативного впливу на місцеве населення факторів застосування військ (сил), досягнення мети військової операції [16, с. 17].

Військово-цивільне співробітництво і є важливим фактором стабілізації соціальної та безпекової ситуації на звільненій місцевості, зокрема, через: відновлення діяльності місцевої влади, суб'єктів економічної діяльності, суб'єктів соціальної сфери, відновлення роботи інших інфраструктурних об'єктів.

Висновки. Узагальнення всього вищенаведеного дозволяє констатувати, перспективи підготовки фахівців військових спеціальностей розкриваються у чотирьох основних напрямках. Ними є: 1) модернізація системи військової освіти, яка передбачає оновлення кадрового складу науко-

во-педагогічних працівників; 2) оновлення матеріальної бази освітнього процесу шляхом отримання навчальних зразків нової військової техніки та озброєння, а також необхідного обладнання для використання інноваційного освітнього програмного забезпечення; 3) оновлення навчальних програм з військово-технічних дисциплін та значне збільшення обсягу часу, відведеного на практичні заняття; 4) зміна парадигми виховної роботи у ВВНЗ з акцентом на формування психологічних та професійних якостей військового фахівця, зокрема, лідерства, особистісної ціннісно-мотиваційної системи, розвинених вольових та інтелектуальних якостей, комунікативних навичок.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні досвіду підготовки військових фахівців у системі вищих навчальних закладів європейських та євроатлантичних держав через призму формування їх готовності до протистояння в умовах гібридної війни.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України (станом на 3 вересня 2019 р.). *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/> (дата звернення: 14.02.2022).
2. Власенко Т.А. Управління стратегічними змінами в діяльності підприємств: теорія, методологія, практика: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Харків, 2019. 35 с.
3. Грицевич Т.А., Капінус О.С., Мацевко Т.М., Ткачук П.П. Соціально-психологічні технології управління військовими колективами. Львів: НАСВ, 2018. 256 с.
4. Приходько Ю.І. Суперечності в системі підготовки військових фахівців з вищою освітою. *Військова освіта і наука: сьогоднішня та майбутня*: Тези доп. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 24 листопада 2017 р. Київ: ВІКНУ, 2017. С. 175–176.
5. Сиротенко А.М., Богунов С.О., Приходько Ю.І. Інновації в системі підготовки військових фахівців з вищою освітою: поняття, сутність, спрямованість. *Наука і оборона*, 2018. №3. С. 38–46.
6. Бородавка В.А. Застосування інформаційних технологій в системі дистанційного навчання під час підготовки та перепідготовки військових фахівців. *Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил*, 2020. №2 (64). С. 7–11.
7. Горбачевський С., Орда М. Напрямки виховання сучасних технологій в інформаційному забезпеченні системи військової освіти. *Військова освіта*, 2020. №1 (41). С. 103–108.
8. Нові методики навчання дозволяють молодим офіцерам одразу виконувати посадові обов'язки. *АрміяINFORM*: веб-сайт. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/05/18/novi-metodyky-navchannya-dozvoluyut-molodym-oficeram-odrazu-vykonuvaty-posadovi-obovyazky/> (дата звернення: 17.02.2022).
9. Дерев'янчук А.Й., Чопа Д.А., Дегтярьов В.В., Семенов Ф.Д. Кейс-метод як форма інтерактивного навчання з військово-технічних

- дисциплін при підготовці фахівців ракетних військ і артилерії. *Сучасні інформаційні технології в сфері безпеки та оборони*. НУОУ, 2019. №1(34). С. 151–154.
10. Чопа Д.А., Дерев'янчук А.Й., Козир Н.М. Основні інноваційні напрями застосування сучасних інформаційних технологій у підготовці військових фахівців. *Інтерактивні моделі розвитку науково-освітнього простору у сфері безпеки та оборони*, 2019. №3 (36). С. 127–134.
  11. Сокульська Н.Б., Ковальчук Р.А. Новітні форми та методики підготовки військових фахівців. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*, 2019. №177(2). С. 97–100.
  12. Про затвердження Концепції дистанційного навчання у Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України від 21.12.2015 р. №74-4. *Міністерство оборони України: веб-сайт*. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/nmou_744_21122015.pdf (дата звернення: 19.02.2022).
  13. Баркатов І.В., Фарафонов В.С., Тюрін В.О. Розробка навчальних кейсів з використанням інтерактивних тривимірних візуалізацій. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: Тези доповідей XXVII Міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2019*, 15–17 травня 2019 р. у 5 ч. / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. Ч. V. С. 20.
  14. Новосад Л.Ю., Білобородов О.О. Впровадження принципів трансдисциплінарності в єдиній системі моделювання військових авіаційних тренажерів. *Проблеми впровадження дистанційного навчання в освітньому процесі вищих військових навчальних закладів та можливі шляхи їх вирішення: Зб. мат. II-ої міжнар. наук.-практ. конф.*, 18 грудня 2019 р. Київ, 2019. С. 127.
  15. Скрябін О., Черних О. Впровадження досвіду проведення АТО та ООС Збройними Силами України під час визначення вимог до професійної підготовки військових фахівців. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2021. №2 (46). С. 24–28.
  16. Методичний посібник для військ (сил) з питань цивільно-військового співробітництва. URL: <https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2020/07/posibnyk-TSVS.pdf>.
  17. Роговенко С., Полторак М. Впровадження в навчальний процес вищих військових навчальних закладів досвіду застосування військ (сил) ЗСУ в антитерористичній операції. *Військова освіта*, 2016. № 1(33). С. 238–243.
  18. Устименко О., Капосльоз Г., Полторак М. Ретроспективний аналіз підготовки фахівців для ЗСУ в системі вищої військової освіти крізь призму антитерористичної операції. *Військова освіта*, 2019. №1. С. 214–226.
- References**
1. The Constitution of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/> [in Ukr].
  2. Vlasenko, T.A. (2019). Management of strategic changes in the activities of enterprises: theory, methodology, practice: Abstract of PhD Dissertation. Kharkiv [in Ukr].
  3. Hrytsevych, T.L., Kapinus, O.S., Matsevko, T.M., Tkachuk, P.P. (2018). Socio-psychological technologies of military team management. Lviv: NASV. 256 p. [in Ukr].
  4. Prykhodko, Yu.I. (2017). Contradictions in the system of training military specialists with higher education. *Military education and science: present and future: theses of reports of the XIII International Scientific and Practical Conference* (p. 175–176). Kyiv: VIKNU [in Ukr].
  5. Syrotenko, A.M., Bogunov, S.O., Prykhodko, Yu.I. (2018). Innovations in the system of training military specialists with higher education: concept, essence, direction. *Science and defense*, 3: 38–46 [in Ukr].
  6. Borodavka, V.A. (2020). Application of information technologies in the system of distance learning during training and retraining of military specialists. *Scientific Works of Kharkiv National Air Force University*, 2(64): 7–11 [in Ukr].
  7. Horbachevskiy, S., Orda, M. (2020). Directions of using modern technologies in the information provision of the military education system. *Military education*, 1(41): 103–108 [in Ukr].
  8. New training methods allow young officers to immediately perform official duties (2021). Retrieved from: <https://armyinform.com.ua/2021/05/18/novi-metodyky-navchannya-dozvoluyayut-molodym-oficeram-odrazu-vykonuvaty-posadovi-obov'yazky/> [in Ukr].
  9. Derevianchuk, A.I., Chopa, D.A., Dehtiarov, V.V., Semenov, F.D. (2019). Case-method as a form of interactive training in military-technical disciplines in the training of rocket troops and artillery specialists. *Modern information technologies in the field of security and defense*, 1(34): 151–154 [in Ukr].
  10. Chopa, D.A., Derevianchuk, A.Y., Kozyr, N.M. (2019). The main innovative areas of application of modern information technologies in the training of military specialists. *Interactive models of the development of scientific and educational space in the field of security and defense*, 3(36): 127–134 [in Ukr].
  11. Sokulska, N.B., Kovalchuk, R.A. (2019). The latest forms and methods of training military specialists. *Scientific notes [Central State Pedagogical University named after Vladimir Vinnichenko]*, 177(2): 97–100 [in Ukr].
  12. Order of the Ministry of Defense of Ukraine On the approval of the Concept of the Distance Learning Concept in the Armed Forces of Ukraine No74-4 (2015, December 21). Retrieved from https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/nmou_744_21122015.pdf [in Ukr].
  13. Barkatov, I.V., Farafonov, V.S., Tiurin, V.O. (2019). Development of educational keys using interactive three-dimensional visualizations. *Information technologies: science, engineering, technology, education, health: theses of reports of the XXVII International Scientific and Practical Conference MicroCAD-2019* (p. 20). Kharkiv: NTU «KhPI» [in Ukr].
  14. Novosad, L.Iu., Biloborodov, O.O. (2019). Implementation of the principles of transdisciplinarity in the unified system of modeling military aviation simulators. *Problems of implementing distance learning in the educational process of higher military educational institutions and possible ways to solve them: Materials of the II international scientific and practical conference* (p. 127). Kyiv: The National defense University of Ukraine [in Ukr].
  15. Skryabin, O., Chernykh, O. (2021). Implementation of the experience of ATO and OOS by the Armed Forces of Ukraine during the determination of requirements for the professional training of military specialists. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 2 (46): 24–28 [in Ukr].
  16. Methodical manual for troops (forces) on issues of civil-military cooperation (2020). Retrieved from: <https://dovidnykmpz.info/wp-content/uploads/2020/07/posibnyk-TSVS.pdf> [in Ukr].

17. Rogovenko, S., Poltorak, M. (2016). Implementation of the experience of using troops (forces) of the Armed Forces of Ukraine in an anti-terrorist operation into the educational process of higher military educational institutions. *Military education*, 1(33): 238–243 [in Ukr].
18. Ustymenko, O., Kaposlyoz, H., Poltorak, M. (2019). Retrospective analysis of the training of specialists for the Armed Forces of Ukraine in the system of higher military education through the prism of an anti-terrorist operation. *Military education*, 1: 214–226 [in Ukr].

MELNYCHENKO Sergii

senior lecturer of the department of armored vehicles,
Odesa Military Academy

OVCHYNNYK Volodymyr

teacher of the department of armored vehicles,
Odesa Military Academy

HUDAL Sergii

teacher of the department of armored vehicles,
Odesa Military Academy

**THE PROSPECTS OF TRAINING OF SPECIALISTS IN THE SYSTEM
OF MILITARY HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

Summary. *The article considers the prospects of training of specialists in the system of military higher education institutions, based on a theoretical study of the problems of military education in Ukraine. Were considered the problems of training of specialists through the prism of the experience of the Russian-Ukrainian armed conflict.*

Determined factors of resistance to renewal and innovations in the system of military specialists training. Were characterized the main factors of specifying the requirements for the professional training of military specialists, among them: a) activation of scientific research in the direction of studying the combat and everyday activities of the units of the Armed Forces; b) increasing the number of training hours and resource provision for practical classes; c) the emergence of a public demand for formation in the competence of a specialist: leadership quali-

ties, the ability to work in a team, developed skills for countering informational and psychological influence, the ability to establish communication and military-civilian cooperation.

Also were described the prospects of improving the training of specialists, in particular: using of information technologies in the educational process; development of competence in handling weapons and military equipment; development of personal and professional qualities of a young officer (leadership, communication skills, moral and psychological training).

Keywords: *military education; training of junior officers; higher military educational institutions; information technologies in education; military-civil cooperation.*

Одержано редакцією 22.07.2022
Прийнято до публікації 06.09.2022